v7.2

Faunafonds

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie
De heer dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/2011.073	4 maart 2011

onderwerp
Advies Faunafonds voorstel aanpassing exotenbeleid

bijlagen
Verslag Symposium 'Exoten in het veld'
Rapporten gewasschade door

Excellentie,

Op 11 maart 2010 heeft het Faunafonds een werkconferentie georganiseerd over exoten en de problematiek rond exotenbestrijding. Aanleiding hiertoe waren de geluiden van verschillende partijen betrokken bij het faunabeheer en -beleid en die met deze problematiek de afgelopen periode zijn geconfronteerd.

Exoten en met name invasieve exoten brengen drie belangrijke problemen met zich mee te weten: (1) landbouwschade, (2) bedreiging van de biodiversiteit en (3) overdracht van ziekten. Echter, de algemene lijn van het weren en beheren van exoten blijkt in de praktijk niet even makkelijk uitvoerbaar. Daarnaast blijken er onduidelijkheden en onzekerheden bij de provinciale beleidsmakers te bestaan over de vervolgstappen in de aanpak van de exotenbestrijding. De beleidsnota van uw ambtsvoorgangster, waarin de Nederlandse omgang met exoten is uiteengezet, biedt hiervoor nog te weinig concrete handvaten. Ook lijkt een bruikbare oplossing vooralsnog bij de provincies niet voorhanden te zijn, hetgeen ook blijkt uit de uitkomsten van de evaluatie van de natuurwetgeving 'Over wetten van de natuur'.

Tijdens de werkconferentie 'Exoten in het veld' is, samen met een breed spectrum aan maatschappelijke organisaties, nagedacht over mogelijke oplossingsrichtingen. Het bestuur van het Faunafonds informeert u met deze brief over de uitkomsten van de conferentie en doet enkele voorstellen voor aanpassing van uw exotenbeleid. Omdat de provincies ook een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van het faunabeleid in het algemeen en de aanpak van exoten in het bijzonder (artikel 67 Flora- en faunawet: hierna: Ffwet) ontvangen zij een afschrift van dit advies.

Burg. de Raadtsingel 59
Postbus 888
3300 AW Dordrecht
Telefoon [redacted]
Fax [redacted]
e-mail: info@faunafonds.nl
www.faunafonds.nl

Probleemstelling

Het Nederlandse beleid, zoals geformuleerd in de beleidsnota invasieve exoten (12 oktober 2007), richt zich op (1) preventie; (2) eliminatie en indien deze beide maatregelen niet uitvoerbaar zijn, wordt gestreefd naar (3) isolatie en beheer van de populatie.

Tegelijkertijd is vanwege een hernieuwde interpretatie van de Flora- en faunawet, jurisprudentie rond exotenbestrijding en onvoldoende toegesneden regelingen, een doelmatige uitvoer van het exotenbeleid niet mogelijk. Dit betreft de volgende aspecten:

a. Sinds de hernieuwde uitleg van art. 52 van de Ffwet is bestrijding van exoten en verwilderde dieren met het geweer niet meer zondermeer mogelijk. In artikel 52 van de Ffwet zijn bepalingen over het gebruik van het geweer opgenomen. Zo is het geweer toegestaan voor jacht, beheer en schadebestrijding en het schieten van kleiduiven. Exotenbestrijding met het geweer is hierbij echter niet vermeld. In de praktijk komt het erop neer dat slechts enkele op de "art. 67-lijst" voorkomende soorten met een "art. 67- aanwijzing" met het geweer kunnen worden gedood. Hierdoor zijn exoten, die in juridische zin een onbeschermde status hebben, in beginsel beter beschermd dan inheemse beschermde soorten waarvoor een landelijke vrijstelling geldt of waarvoor een ontheffing krachtens artikel 68 Ffwet kan worden verleend.

b. Uit jurisprudentie is gebleken dat een aanwijzing (ex art. 67 van de Ffwet) voor exoten niet mogelijk is, zonder onderbouwing van de gronden: belangrijke schade of bedreiging voor inheemse fauna. De rechtbank Haarlem heeft in zijn uitspraak van 28 februari 2011 dit feit nogmaals bevestigd. Gegevens omtrent de schade, die bepaalde exoten aan landbouwgewassen veroorzaken (nijlganzen bv.) zijn niet voorhanden. Het Faunafonds mag immers alleen tegemoetkomingen in de schade verlenen voor beschermde inheemse diersoorten (Art. 83 Ffwet, lid 1 onderdeel b). Hierdoor wordt er voor exoten (nijlganzen bv.) geen schadedossier opgebouwd. Bovendien zal belangrijke schade of bedreiging voor inheemse soorten in de meeste gevallen pas openbaren, nadat de populatie van een nieuwe exoot sterk gegroeid is en zich permanent gevestigd heeft. Teneinde enig zicht te krijgen op de huidige schade aan landbouwgewassen en de schade die nijlganzen en canadese ganzen in de toekomst aan landbouwgewassen zouden kunnen veroorzaken heeft het bestuur van het Faunafonds een tweetal organisaties (Bureau Waardenburg en SOVON) opdracht gegeven daar een onderzoek naar uit te voeren. De rapporten waarin beide organisaties hun bevindingen in weergeven zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.

c. Vroegtijdig ingrijpen in populaties van nieuw gevestigde en potentieel invasieve soorten is niet mogelijk met een aanwijzing ex art. 67 Ffwet, omdat deze nieuwe soorten niet zijn opgenomen in bijlage 1 van artikel 2 van de Regeling beheer en schadebestrijding dieren.

Bovengenoemde aspecten zorgen ervoor dat, de in de beleidsnota invasieve exoten geformuleerde aanpak van eliminatie dan wel isolatie en beheer van de populatie, in de praktijk vrijwel onuitvoerbaar is.

Uitkomsten werkconferentie:
De voornaamste uitkomsten van de werkconferentie zijn hieronder weergegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen korte en lange termijn.

Om exotenbestrijding op korte termijn (weer) uitvoerbaar te maken, worden de volgende maatregelen en aanpassingen in het beleid voorgesteld:

- Aanpassing van de bestaande wetgeving aan het beleid, zoals is verwoord in de beleidsnota over invasieve exoten, zodat bestrijding van exoten op korte termijn, in een vroeg stadium van vestiging en op juridische haalbare wijze mogelijk is. Snel ingrijpen is effectief in de zin van beheersbaarheid van de populatie, bijkomende kosten en vanwege dierwelzijn.
- Het aanwijzen van één op landelijk niveau werkzame regievoerder in de vorm van een nationaal coördinator exotenbestrijding (EL&I) voor heel Nederland, met een wettelijke taak en toetsbare afspraken voor uitvoerende organisatie(s).
- Het in wetgeving vastleggen, dat het Team Invasieve Exoten (hierna: TIE) na iedere melding van het voorkomen van een nieuwe soort een éénduidig advies geeft over de vraag of deze soort een exoot is en welke risico's eraan zijn verbonden als deze exoot zich in Nederland (op grotere schaal) vestigt. Wanneer is vastgesteld dat er sprake is van een exoot, waarvan moet worden voorkomen dat deze zich permanent in ons land vestigt, dient het TIE aan u te adviseren hoe gehandeld dient te worden.
- Het structureren van de exotenrisicobeoordeling en -analyse door het TIE, door:
  - adequate signalering;
  - objectieve criteria voor de beoordeling;
  - risicobeoordeling per soort;
  - planmatige aanpak;
  - een bindend advies.

De volledige resultaten van de werkconferentie zijn terug te lezen in het bijgevoegde verslag.

Advies

Het bestuur van het Faunafonds benadrukt de noodzaak van een helder en éénduidig beleid met de aanwijzing van een op landelijk niveau opererende regievoerder, die duidelijke bevoegdheden kan geven aan provinciaal opererende uitvoerders. Hierbij acht het bestuur het van groot belang dat er een duidelijke kader geboden wordt om adequaat te kunnen handelen door de wetgeving af te stemmen op de beleidsnotitie ten aanzien van exoten en een éénduidig mandaat te verlenen aan de uitvoerders van de exotenbestrijding en het -beheer. Het advies van het Faunafonds onderstreept daarmee het streven van het ministerie van EL&I de regeling omtrent exotenbestrijding transparanter te maken.

Dit kan volgens het bestuur van het Faunafonds het meest doeltreffend georganiseerd worden door een aanpassing van de Flora- en faunawet. Hierbij acht het bestuur het van belang, omwille van tijdig handelen, dat niet de invoering van de nieuwe Natuurwet afgewacht wordt, maar dat dit in de huidige wetgeving wordt gewijzigd door in art. 52 van de Ffwet het gebruik van het geweer toe te staan voor de bestrijding van (bepaalde aangewezen) exoten. Hiertoe zou de tekst van artikel 52 van de Ffwet als volgt kunnen komen te luiden:

> *Onverminderd het bepaalde bij of krachtens de artikelen 65 tot en met 70 en 72, is het de houder van een jachtakte of valkeniersakte slechts toegestaan gebruik te maken van geweren of jachtvogels voor het uitoefenen van de jacht, het schieten van kleiduiven of het doden van bij ministeriële regeling aangewezen andere diersoorten en verwilderde dieren.*

Hierbij kan worden verwezen naar de andere diersoorten zoals vermeld in bijlage 1 als bedoeld in artikel 2 van de Regeling Beheer en Schadebestrijding dieren.

De evaluatie van de natuurwetgeving stelt dat exotenbestrijding niet expliciet in de Nederlandse wetgeving verankerd is. Tevens geeft de evaluatie aan, dat in het merendeel van de internationale natuurbeschermingsverdragen juist het belang van het voorkomen van schade door uitheemse soorten vermeld wordt. Een landelijke en expliciete regeling voor exotenbestrijding sluit hierbij volgens het bestuur van het Faunafonds het beste aan.

Verdere vertraging in de aanpassing van de wet zal leiden tot verdere ongewenste groei van de exotenpopulaties, waardoor de beheersbaarheid van sommige populaties verder verloren gaat. Hierdoor zal de schade en overlast nog meer toenemen, evenals de aantallen dieren die uiteindelijk bestreden zullen moeten worden.

Het bestuur van het Faunafonds is graag bereid u te voorzien van aanvullende informatie over de uitkomsten van het symposium en haar advies.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.

Hoogachtend,
HET BESTUUR VAN HET FAUNAFONDS,
Voor deze:

DE VOORZITTER,

J.S. Huys

DE SECRETARIS,

mr ing H. Revoort

Bijlage:
- Verslag van de werkconferentie 'Exoten in het veld'
- Gewasschade door nijlganzen, nu en in de toekomst, (Bureau Waardenburg)
- Schatting van de huidige en toekomstige gewasschade door Canadese Gans in Nederland (SOVON)